Fra forskning til forskel

er navnet på en serie artikler i humagasinet om fakturaløs, humanistisk forskning, hvor betydningen for mennesker og samfund er meget direkte og synlig. Se alle artiklerne på www.humaniora.au.dk/forskel

ET FOLK GENFANDT DERES SPROG

Med hjælp fra en sprogforsker opdagede 100.000 mennesker et fælles sprog og bliver nu for alvor medregnet som en del af Canada

Af Casper Hartmann Dam · fakchd@hum.au.dk

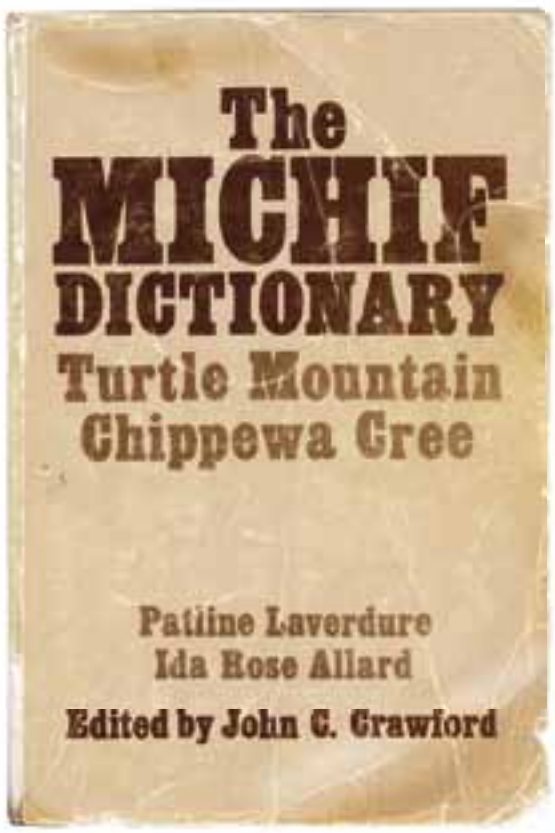

Sproglig revolution: Peter Bakkers sprogforskning gav positiv opmærksomhed til métis-folket og deres sprog, der i dag behandles i ordbøger og grammatikker.

„Peter, til møderne vifter de med din bog, som var det Biblen."

De fleste sprogforskere forventer næppe den slags reaktioner, når de får trykt en ph.d.-afhandling om et lille sprogområde, som hidtil ikke har fået større opmærksomhed. Ikke desto mindre hørte lektor i lingvistik, Peter Bakker, det fra en deltager ved det årlige *michif speakers meeting*, hvor det canadiske métis-folk mødes for at dyrke deres genfundne sprog og kultur. Først i løbet af de seneste 20 år er man begyndt at regne Canadas 100.000 métis'er for et særligt folk, som hverken kulturelt eller sprogligt kan dækkes af gummibegrebet 'fransk-canadiere'. Bevæbnet med 15 kg kassettebånd fra flere års feltstudier banede Peter Bakker noget af vejen for métis'ernes anerkendelse som befolkningsgruppe, da han i 1989 skrev en afhandling om det canadiske mindretal med store sociale udfordringer og ganske særlige sprogvaner. Ligesom 'métis' på fransk betegner 'halvblods' og børn af indianere og hvide, så har sproget michif heller ikke passet ind nogen steder; blandingssproget er fremvokset som en helt unik kombination af engelsk, franske navneord og udsagnsord fra indianersproget cree.

Først efter 20 år er forandringerne begyndt at blive tydelige:

– I dag giver det både identitet og stolthed, når de taler deres

FOTO: PRIVAT

Et sprog gjorde forskel: Lektor Peter Bakker (i midten) besøger fire métis'er i Camperville, Canada. Heather Souter (længst tv), studerer i dag selv sproget michif.

eget sprog. Nu er der mange, der gerne vil løfte et fælles ansvar; de udgiver bøger om gamle overleveringer, sange, myter og investerer mange kræfter i, at et fælles sprog og en særlig kultur ikke går i glemmebogen. Som samfundsgruppe er métis-folket fast besluttet på at kæmpe for nogle bedre livsvilkår, fortæller Peter Bakker.

Sprog gav en identitet

Métis'er er ikke sene til at pege på de forbedringer, det gav, da en sprogforsker tog michif alvorligt: I dag kan man mødes om sproget uden at stikke voldsomt ud i gadebilledet. Det gælder métis'en Heather Souter, der i mange år var bosat i Japan. I 1990'erne vendte hun hjem til Canada, hvor hun har genfundet sin egen kulturelle baggrund og studerer lingvistik på University of Lethbridge – med et speciale i michif:

– For tyve år siden var det en privatsag at være métis. Fra at have været en social barriere, som jeg holdt for mig selv, så føler jeg mig hjemme, når jeg bruger mit sprog og færdes, hvor vores forfædre levede. I Japan læste jeg Peter Bakkers bog om mit eget ophav, og på mange måder var det hans forskning, der viste mig en vej hjem, siger Heather Souter.

Peter Bakker ser mere ydmygt på sin egen indsats:

– Métis'er har selv taget kampen op og fået gennemført de politiske ændringer. Nu bliver de hørt som befolkningsgruppe, og det havde også været muligt uden mig. Men det hjalp dem, at de kunne bruge et fælles sprog som løftestang. Métis'erne lever geografisk spredt i Canada, og for 20 år siden var de ikke en gruppe, der havde noget til fælles. De så deres eget sprog som en dialekt af cree blandet med fransk; det var der ikke noget fællesskab i, og dengang gav michif dem højst en negativ opmærksomhed som de brikker, der ikke passer ind i et puslespil, forklarer Peter Bakker.

Fra 'half-breeds' til national kulturarv

Michif er ikke længere et overset sprog. Det canadiske Ministerium for Kulturarv fik i 2003 fastslået, at et fælles métis-samfund er fremvokset trods store geografiske afstande. Spørger man ét af de mennesker, der indtil 2006 blot blev opregnet som 'halvblods' i de officielle canadiske folkeoptællinger, så har Peter Bakkers forskning gjort en stor politisk forskel. I dag regnes métis'erne som canadisk kulturarv og 'aboriginals', der har et selvstændigt sprog; ifølge métis'en Rita Flamand var det Bakkers forskning, der "revolutionerede forståelsen og respekten for michif." I dag er ønsket om at forklare og viderebringe en glemt kulturarv blevet til en fælles politisk sag i Canada, hvor bl.a. vicepræsidenten officielt har hørt métis'erne og deltaget i et 'michif speakers' meeting'. Personligt glæder Peter Bakker sig over, at michif på det nærmeste er blevet anerkendt som 'et typisk canadisk sprog':

– Både nationen og sproget opstod i en blandingskultur, hvor en oprindelig indiansk befolkning og franske pelsjægere sammen fandt en ny måde at leve på. Nu har man taget sproget og de mennesker, der taler det, til sig som en vigtig del af Canadas historie, siger lektor Peter Bakker om et folk, der er gået mod lysere tider.